

ROMÂNIA ÎN TIMPUL REGIMULUI POLITIC ION ANTONESCU. GUVERNAREA CU LEGIONARIII (II). AGENDA GUVERNAMENTALĂ ÎN PRIMA DECADĂ A LUNII OCTOMBRIE 1940

Laurențiu Stroe

La Roumanie pendant le Régime Politique Ion Antonescu. Le Gouvernement avec les légionnaires (II). Programme du gouvernement dans la première décade d'Octobre 1940 Résumé

Programme du gouvernement dans la première décade d'Octobre 1940, reflète le fait que le gouvernement de la Roumanie avait des nombreux problèmes internes et cherchait des solutions. La priorité étaient, dans ce sens, les questions économiques, en particulier le transfert de propriété, combat la spéculation, l'opération de l'équilibre des branches économiques, l'approvisionnement l'armée et la population. Cet ensemble de problèmes a été aggravée par les difficultés externes, causée par les attitudes extrémistes des Etats voisins, ainsi que la crainte que la vassalité, évidente, de l'Allemagne, pourrait être perçue comme une occupation militaire, de la Roumanie, et l'Etat roumain sera exposé des bombardements de l'aviation britannique, dans la Vallée de Prahova.

Mots clé: *la propriété, spéculation illicite, approvisionnement, armée, ordre.*

Cuvinte cheie: *proprietate, speculă, aprovizionare, armată, ordine.*

La 8 octombrie 1940 ședința Consiliului de Cabinet a început cu analiza, aparent lipsită de semnificație, a situației numerice a persoanelor repatriate, din Ungaria în România și invers, în intervalul de timp de la 6 septembrie 1940 până la 7 octombrie, inclusiv. Ministrul de Interne, generalul C. Petrovicescu, a informat Consiliul că, în perioada menționată, au intrat în țară, „din Ardealul ocupat de unguri”, 11.519 persoane și „au ieșit 3838”¹. A urmat un scurt schimb de replici, între generalul Ion Antonescu și Alexandru Constant, secretarul de stat de la Presă și Propagandă, cu referire la acțiunile liderului țărănist Iuliu Maniu. Din informațiile generalului, Maniu „se mișcă, se mișcă și în Ardeal, se mișcă și aici, în București”². Pentru a-i determina, „și pe domnul Maniu, și pe alții, să iasă din echivoc”, generalul a cerut lui Constant să apară un articol oficios, în care „să cerem tuturor acelora din vechile cadre politice să spună ce politică vor să facă în legătură cu politica externă,

¹ Arhivele Naționale ale României, **Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu (septembrie-decembrie 1940)**, Vol. I, București, 1997, p. 168 (în continuare, se va cita **Stenograme...**, I).

² **Loc.cit.**

pe cine vor să sprijine în interiorul țării. Să le cerem să nu lucreze pe ascuns și să arate opiniei publice ce vor, pentru ca ea să judece”³.

Al. Constant a acceptat propunerea, ordinul – de fapt, iar ministrul Afacerilor Străine, M. Sturdza a opinat că articolul trebuia publicat în coloanele *Bunei Vestiri*⁴. Ion Antonescu fusese informat, anterior, despre unele întruniri ale politicianilor din vechea gardă. Chiar la 7 octombrie, un asemenea grup a avut o întâlnire, la Saloanele „Universul”⁵, dar detalii despre tematica discuțiilor nu parveniseră generalului. Îngrijorat, acesta a cerut ministrului de Interne să continue supravegherea, dar să nu comită „acte de samavolnicie”⁶ față de acei oameni, intervenția forțelor polițienești urmând să se producă doar dacă s-ar comite fapte „contrarii legilor”⁷. Ministrul de Interne (nu știu cât de informat era despre activitățile care îl deranjau pe generalul Antonescu – *n.a.*), a încercat să tempereze discuția, susținând că oamenii politici „din vechile cadre”⁸ probabil voiau să ajute guvernul, după cum declarase, la 7 octombrie, unul dintre politicienii vizați, Gh. Tătărescu⁹.

Generalul Petrovicescu avea și alte probleme de rezolvat, una dintre acestea fiind o deplasare la Arad, pentru a verifica rezultatele unei anchete, cu privire la unele acuzații de „atrocități”¹⁰ față de unguri, aduse populației românești. De fapt, românii nu săvârșiseră faptele violente de care erau acuzați, ci, din contră, ei fuseseră victimele acțiunilor violente ale unor extremiști maghiari. Cu toate acestea, versiunea *atrocităților* (*s.L.S.*) comise, chipurile, de români, era agreată de ziaristii agențiilor „D.N.B.” și „Stefani”¹¹. Iată de ce Petrovicescu intenționa să-i ia cu el, la Arad, pe respectivii jurnaliști, pentru a-i convinge că „românii nu s-au dedat la asemenea acte”¹².

Problemele din învățământ au fost discutate, în continuarea ședinței de Consiliu. Punctul de plecare în abordarea acestora a fost situația Școlilor Normale, dintre care 8 rămăseseră în teritoriile cedate. Ministrul Traian Brăileanu reușise, cu mari eforturi, să reconstituie numai 2, „una de băieți și alta de fete”¹³, dar atunci când a încercat, pentru prima, să o stabilească la Râmnicu-Vâlcea, s-a lovit de opoziția autorităților locale¹⁴. Problema avea și o componentă militară, deoarece Brăileanu solicitase locații, pentru școlile respective, de la centre de instrucție și școli militare¹⁵. I s-a oferit, într-o primă etapă, hotelul de la Ocna Sibiului, dar, în proiectul

³ **Loc.cit.**

⁴ Cf. **loc.cit.**

⁵ Cf. **loc.cit.**

⁶ Pentru detalii, a se vedea **loc.cit.**

⁷ **Loc.cit.**

⁸ **Loc.cit.**, p. 169.

⁹ Cf. **loc.cit.**

¹⁰ **Loc.cit.**

¹¹ Cf. **loc.cit.**

¹² **Loc.cit.**

¹³ **Loc.cit.**

¹⁴ Cf. **loc.cit.**

¹⁵ Cf. **loc.cit.**

ministerului Educației Naționale, Cultelor și Artelor, locația în cauză trebuia să fie utilizată pentru asigurarea locuințelor profesorilor¹⁶. Există și varianta prin care, folosind împrumuturi luate de la Casa Corpului Didactic, să se achiziționeze case în care să locuiască profesorii¹⁷.

Un zvon, potrivit căruia colecția regală de tablouri ar fi dispărut, a determinat decizia generalului Ion Antonescu de a se demara o anchetă la Sinaia, pentru lămurirea chestiunii¹⁸. Traian Brăiloiu a mai propus, în Consiliu, „ca toate comunele care se numeau «I.G. Duca» să primească alt nume”¹⁹, iar picturile cu chipul lui Carol al II-lea, din anumite biserici, să dispară, să fie acoperite cu alte picturi tematice. Nu s-au căutat, pe moment, soluții la aceste propuneri, fiind trecute, pentru rezolvare, pe agenda ministerului de Interne²⁰. Brăiloiu a solicitat închiderea Crematoriului din București, din considerente religioase²¹, dar generalul Antonescu i-a explicat că, în condițiile în care „în toate țările există (crematorii – *n.a.*), omenirea merge spre progres și cimitirele trebuie să dispară cu timpul”²². Erau vizate cimitirele evreiești, din centrele orașelor, iar în București trebuiau mutate, „din plin centrul Capitalei cimitirul «Filantropia» și cel din strada Sevastopol”²³. Pentru că liderul legionar Horia Sima a atras atenția că nu trebuie să se dea impresia că se ia o măsură împotriva religiei evreilor²⁴, s-a decis ca, pe motive de igienă, să fie pregătiți evreii din Capitală, să caute, din vreme, un alt cimitir, iar „când îl vor găsi, vom aproba folosința lui, cu condiția să fie plasat la 100 de km de Capitală”²⁵. Autoritățile erau în posesia unor informații, potrivit cărora „cimitirul din strada Sevastopol era plin și nu mai primise niciun mort”²⁶, de aproape un sfert de secol. Iată de ce s-a luat hotărârea de a se discuta problema cu reprezentanții Comunității Evreiești, „punându-le în vedere că este vorba de salubritate”²⁷.

Victor Iașinschi, ministrul Sănătății, Muncii și Ocrotirilor Sociale, era preocupat de populația evacuată din Dobrogea, de cazurile de gastroenterită²⁸ înregistrate acolo. Ministerul mobilizase, la fața locului, „inspectori, medici, material sanitar”²⁹. Unii dintre refugiați, în special macedonenii, își alegeau, cu de la sine putere, cele mai bune locuri, în Dobrogea și, de aceea, generalul Antonescu a sugerat

¹⁶ Cf. **loc.cit.**

¹⁷ Cf. **loc.cit.**, p. 170.

¹⁸ Cf. **loc.cit.**

¹⁹ **Loc.cit.**, p. 171.

²⁰ **Loc.cit.**

²¹ Cf. **loc.cit.**

²² **Loc.cit.**

²³ **Loc.cit.**

²⁴ Cf. **loc.cit.**

²⁵ **Loc.cit.**, p. 172.

²⁶ **Loc.cit.**

²⁷ **Loc.cit.**

²⁸ **Loc.cit.**, p. 173.

²⁹ **Loc.cit.**

ca, acolo „unde sunt macedoneni, să se-ntărească paza cu legionari și jandarmi”³⁰. Generalul Petrovicescu a dat asigurări că situația se afla sub control, iar în urma consultărilor, cu prefectul de Ialomița, a concluzionat că „situația nu era alarmantă, să nu se creadă că macedonienii fac cine știe ce lucruri grave”³¹.

În ceea ce privește chestiunile de politică externă, generalul Antonescu a solicitat, în cadrul ședinței de Consiliu, ca Ministerul Afacerilor Străine să conceapă un comunicat, care să fie prezentat opiniei publice din țară, documentul urmând să conțină detalii despre prevederile Arbitrajului de la Viena³². De asemenea, în comunicat trebuiau inserate „atrocitățile ungarilor și că noi am fost denunțați că am comis cruzimi;... că am cerut constituirea unei comisii mixte, pe care ei (guvernul Ungariei – *n.a.*) nu au admis-o; în al treilea rând, ei (guvernul de la Budapesta – *n.a.*) spun că se iau măsuri de represalii, întrucât noi am procedat la fel”³³. Astfel, se justifica de ce, la începutul ședinței de Consiliu, s-a făcut analiza numerică a celor care „au trecut de la noi la ei și câți s-au refugiat de acolo la noi”³⁴. Comunicatul trebuia să cuprindă, printre altele, și informația că „toată presa din Budapesta a anunțat că s-au omorât oameni, în anumite sate”³⁵, dar „noi nu am omorât pe nimeni, nu am confiscat nicio avere”³⁶.

După prezentarea comunicatului, urmau să se ia măsuri urgente. Una dintre ele, propusă de Horia Sima, ar fi fost desființarea presei maghiare din România, ceea ce ar fi determinat, în opinia liderului legionar, desființarea unei părți semnificative a „elementului jidănesc”³⁷, din acel segment al presei. Ministerul Afacerilor Străine urma să traducă toate jurnalele de limbă maghiară, din Budapesta și din Cluj, în care se făceau referiri la așa-zisele atrocități, comise de români, traducerea urmând să fie trilingvă, adică în română, germană și franceză³⁸. La fel urma să se procedeze cu articolele, pe această temă, publicate în presa românească, ca și în cazul comunicatelor de radio, traducerile respective urmând să fie folosite, conform articolului 7 din Convenția de Arbitraj, de la Viena, pentru a demonstra „atrocitățile ungurești”³⁹ și a solicita, Germaniei și Italiei, „intervenție și măsuri urgente”⁴⁰, pentru normalizarea situației.

Presa românească, centrală și locală, era, după părerea generalului Antonescu, „în majoritate, jidănească”⁴¹. Horia Sima considera că ar fi trebuit un decret, prin care

³⁰ **Loc.cit.**

³¹ **Loc.cit.**

³² Cf. **loc.cit.**, p. 174.

³³ **Loc.cit.**

³⁴ **Loc.cit.**

³⁵ **Loc.cit.**

³⁶ **Loc.cit.**

³⁷ **Loc.cit.**

³⁸ Cf. **loc.cit.**

³⁹ **Loc.cit.**, p. 172.

⁴⁰ **Loc.cit.**

⁴¹ **Loc.cit.**, p. 174.

„jidanii să poată scrie doar în idiș, deci numai pentru conaționali lor”⁴². În acel moment, Al. Constant, subsecretarul de stat pentru Presă și Propagandă, a prezentat un referat „asupra cărții jidănești (specificând – *n.a.*) că în fiecare librărie trebuia să se afle un indice, pentru ca lumea să știe ce cărți sunt scrise de jidani”⁴³. Referatul a fost aprobat, pe loc⁴⁴. Ședința Consiliului de Cabinet s-a încheiat cu solicitarea generalului Antonescu de a se verifica toate informațiile care i se furnizau, pentru a nu se ajunge la situații în care, pe seama unor zvonuri, să se ia decizii eronate⁴⁵.

Probleme economice presante au fost analizate la începutul Consiliului de Cabinet, de la 10 octombrie 1940. Ministrul Coordonării și al Statului Major Economic, lt.-col. N. Dragomir a precizat că „la zahăr prețurile sunt în curs de studiere...; la fier s-a ajuns foarte departe, vom avea, probabil, însemnate reduceri, în special în ceea ce privește Reșița. Pe de altă parte, dl. Neubacher ne informează că consimte la un preț redus”⁴⁶. Prețurile la orz, ovăz, porumb trebuiau și ele fixate, dar exista o problemă, deoarece „acum ecartul este prea mare între prețul pieții și ceea ce au consimțit germanii; trebuie să avem o apropiere, întâi între cele două prețuri. Va trebui să lăsăm câteva zile până vom fixa aceste prețuri. Putem fixa, deocamdată, prețul la porumb, unde prețul german este egal cu cel real, cu cel de pe piață”⁴⁷.

Generalul Ion Antonescu a intervenit, cerând să se fixeze, pentru început, prețul porumbului, după aceea cel al orzului, „dar trebuie grăbită și chestiunea pentru ovăz”⁴⁸. Generalul fusese informat de Siguranță și de structurile specializate ale armatei despre faptul că „sunt o serie întregă de intermediari evrei, care au cumpărat deja, și-au făcut depozite și le-au ascuns”⁴⁹ și a cerut să fie luate măsuri remediale. Astfel, cantitățile depozitate urmau să fie luate de intermediarii evrei, la prețul cu care aceștia le achiziționaseră, „lăsându-li-se un mic beneficiu”⁵⁰. Generalul fusese informat că intermediarii respectivi cumpăraseră la prețuri foarte mici și urmăreau ca, la desfacere, prin prețuri foarte mari, să obțină beneficii mult mai mari decât cele de 10%, „după legea speculei”⁵¹. Instrucțiunile date pentru lt.-col. N. Dragomir aveau în vedere ca persoanele care „au apărut fasolea, grâul, orzul, ovăzul, la anumite prețuri mici, să nu beneficieze de diferența de preț. Pentru aceasta, cantitățile depozitate la ei trebuie să fie blocate și ridicate pe prețurile pe care aceștia le-au plătit, dându-li-se un mic beneficiu. Nu trebuie să lăsăm jidanilor posibilitatea să obțină profituri mari. Conform obiceiului lor, ei cumpără produsele acestea din august, iulie și chiar iunie,

⁴² **Loc.cit.**

⁴³ **Loc.cit.**, p. 175.

⁴⁴ Cf. **loc.cit.**

⁴⁵ Pentru detalii, a se vedea **loc.cit.**, p. 174.

⁴⁶ **Loc.cit.**, p. 176.

⁴⁷ **Loc.cit.**

⁴⁸ **Loc.cit.**

⁴⁹ **Loc.cit.**

⁵⁰ **Loc.cit.**, p. 176.

⁵¹ **Loc.cit.**, p. 177.

la prețuri mici, pentru ca apoi să ceară prețuri mult mai mari. În felul acesta au speculat și armata, soldatul român... Din acest motiv soldatul nostru n-a fost bine hrănit, căci a fost speculat de jidani, care au cumpărat ieftin produsele de la cumpărători și le-au vândut apoi armatei cu preț dublu⁵². Pentru a destructura acest sistem, tot ceea ce se afla în depozitele vizate, de orice natură, urma să fie blocat și plătit, la prețul de achiziție dat de intermediar, la care se adăuga un mic beneficiu „convenabil, căci au și dreptul la un beneficiu”⁵³. Autoritățile urmau să investigheze, să descopere toate depozitele ascunse, în special cele unde fuseseră stocate „vagoanele de zahăr și fasole... (care – *n.a.*) trebuiau scoase și date pentru aprovizionarea armatei la prețul pe care jidanii l-au plătit”⁵⁴. În acest sens, ministrul Coordonării și al Statului Major Economic ordonase, încă din seara de 8 octombrie, blocarea tuturor depozitelor de orz, fasole, ovăz⁵⁵. Prioritatea o reprezenta, la cererea generalului Antonescu, aprovizionarea armatei, după aceea a populației civile⁵⁶. Generalul insista pentru depistarea acelor depozite, pe o scară foarte extinsă, prin acțiuni ale poliției legionare, pentru că „ceilalți sunt încă «unși»; din conversațiile telefonice, văd că se continuă vechiul sistem, sunt la «Athenée Palace», Hotel «Union» și la alte hoteluri fel de fel de misiți străini, jidani, care au conversații cu Atena, Viena, Berlin, conversații din care reiese că încă persistă la noi sistemul «ungerii»...”⁵⁷. Se impuneau măsuri urgente, o coordonare interministerială, deoarece Antonescu era informat că existau „contracte în curs care urmau să fie «aranjate»”⁵⁸.

S-a luat decizia ca toate informațiile de la Siguranța Statului, referitoare la administrația ministerelor, să fie transmise direct, personal, miniștrilor de resort, care erau, conform afirmațiilor generalului, plătiți să ia măsurile care se impuneau, pentru a împiedica, „la timp, răul”⁵⁹. Iată de ce Antonescu ordona generalului Șteflea și celor care conduceau Poliția și Siguranța să nu-i mai trimită rapoarte informative ci să le direcționeze către miniștri, care urmau să acționeze și să raporteze despre rezultatul acțiunilor întreprinse, iar din rapoartele prezentate generalul urma să concluzioneze dacă „informația a servit la ceva”⁶⁰. Subsecretarul de stat, pentru Presă și Propagandă, Al. Constant a detaliat, în Consiliu, problema Societății de Telefoane, conducătorii acesteia fiind avertizați că, dacă vor continua să transmită anumite corespondențe, care cuprindeau „elemente de panică”⁶¹, atunci „această societate va intra în stăpânirea Statului Român,... căci nu se poate să avem cel mai mare mijloc de

⁵² **Loc.cit.**

⁵³ **Loc.cit.**

⁵⁴ **Loc.cit.**

⁵⁵ **Loc.cit.**

⁵⁶ Cf. **loc.cit.**

⁵⁷ **Loc.cit.**

⁵⁸ **Loc.cit.**, p. 178.

⁵⁹ **Loc.cit.**

⁶⁰ **Loc.cit.**

⁶¹ **Loc.cit.**

siguranță al nostru în mâinile străinilor”⁶². Adevărații vinovați erau, în opinia generalului Antonescu, reprezentanții „partidelor politice, care se agită pe dedesubt, spunând că nu ne facem treaba... Prin aceasta ni se face atmosferă nefavorabilă, se întrețin fel de fel de zvonuri, se dă curs la tot felul de năzbâții; prin capul meu trec toate sârmele de telegraf, se încrucișează toate știrile din lumea întreagă, văd corespondențele ce se trimit din București și știu că se urmărește să se întrețină o anumită atmosferă, în străinătate și aici”⁶³. S-a luat decizia ca Societatea de Telefoane să fie monitorizată, iar subsecretarul de stat, pentru Poliție și Siguranță, Alex. Rioșanu a precizat că „la Telefoane, de când există Societatea..., este un aparat care înregistrează orice convorbire secretă, pe plăci; aparatul și aceste înregistrări sunt în stăpânirea Direcțiunii Americane..., totul, orice vorbim noi, se înregistrează pe plăci”⁶⁴. Replica, normală în această situație, a generalului Ion Antonescu a fost de a se cere, oficial, ca „acel aparat să fie luat în stăpânire de către Statul Român..., să nu mai fie în mâinile dumnealor secretele conversațiilor noastre, ci în mâinile noastre”⁶⁵. După solicitarea oficială, dacă Direcțiunea Americană refuza, generalul considera că această atitudine ar fi fost foarte gravă și i-ar fi înlesnit trecerea „la alte măsuri contra acestei societăți”⁶⁶. Aceasta variantă trebuia menționată în solicitarea oficială, fiind „un avertisment public în această privință”⁶⁷, cu privire la refuzul lui Antonescu de a admite „ca Statul Român să fie controlat de jidanii străini”⁶⁸. Cu toate că era hotărât să acționeze fără menajamente în cazul Societății de Telefoane, generalul Antonescu era obligat la o anumită prudență, pentru că ministrul de Finanțe, G. Cretzianu a sugerat să se procedeze „astfel încât americanii să nu aibă pretextul să ne blocheze dolarii noștri de acolo”⁶⁹. Societatea de Telefoane era „particulară”⁷⁰, între aceasta și statul român nu era „un raport de la stat la stat”⁷¹, dar nu era de neglijat faptul că era „o societate cu capital american”⁷². Dacă aparatul de înregistrat ar fi fost luat fără o solicitare oficială, în acest sens, atunci măsura nu ar fi fost „contractuală”⁷³, în opinia inginerului N. Mareș, ministrul Agriculturii și Domeniilor. Generalul a solicitat Ministerului Justiției să studieze problema și să-i prezinte soluții de rezolvare, „în 48 de ore”⁷⁴.

Discuțiile au revenit la problemele economice. S-a analizat situația de la

⁶² Loc.cit.

⁶³ Loc.cit.

⁶⁴ Loc.cit.

⁶⁵ Loc.cit., p. 178-179.

⁶⁶ Loc.cit., p. 179.

⁶⁷ Loc.cit.

⁶⁸ Loc.cit.

⁶⁹ Loc.cit.

⁷⁰ Loc.cit.

⁷¹ Loc.cit.

⁷² Loc.cit.

⁷³ Loc.cit.

⁷⁴ Loc.cit.

Tecuci, unde „s-au găsit 300 de vagoane de fasole în mâinile jidanilor”⁷⁵. Generalul Antonescu a ordonat „să se ia manu militari și să se pună la dispoziția Armatei;... nu confisc, plătesc, dar plătesc după cum am arătat, nu admit să fim speculați, mai ales de jidani, dacă nu izbutesc, am alte măsuri contra lor”⁷⁶.

Subsecretarul de stat, la Ministerul Finanțelor, C. Papanace a propus „să se dea un avertisment ca toți acei care au marfă s-o declare, cine n-o declară va fi pedepsit, urmează măsura confiscării”⁷⁷. Preocupați de situația armatei, guvernării ceruseră prefectilor județelor unde exista surplus de „grăunțe și fasole, proporțional cu ceea ce au ei”⁷⁸, să dea o cotă parte armatei, iar recuperarea să o facă în urma blocării depozitelor evreilor⁷⁹. Generalul Ion Antonescu era conștient că situația era bipolară, „una – ceea ce se găsește în mâna proprietarilor români, a țăranilor, și a doua – ceea ce se găsește acaparat de jidani... Una se tratează într-un fel, alta, altfel... sau, dacă vreți, tratez cu două măsuri, deosebite, aceeași problemă”⁸⁰. Se impunea eliminarea stocărilor și a speculei, „speculatorii aceștia fac să se ridice prețurile, mișcă țăranimea, mișcă pe proprietari. Noi ridicăm prețurile, dar când este să plătim prețuri ridicate la marfa țăranului, marfa nu mai este la el. Când este să plătim 100.000 de lei vagonul de grâu, acesta nu mai este la țăran, ci la jidan, care a făcut propagandă pentru urcarea prețului, dar care l-a cumpărat cu un preț cât se poate de redus de la țăranul nostru. Și atunci, de prețul cel mare profită nu agricultorul, ci jidanii. Să profite agricultorii noștri, nu jidanii”⁸¹. Guvernul studia un proiect de măsuri referitor la depozitele acaparatorilor, intenționând să stabilească, „pentru particulari, că fiecare persoană membră a unei familii, poate avea, în depozitul casnic, o cantitate pentru două-trei luni. În felul acesta putem face socoteala ce cantitate de alimente este necesară pentru membrii unei familii; tot ceea ce va depăși cantitatea îngăduită va trebui să fie luat de organele noastre și pus în consumație”⁸². Detalii despre acest proiect a furnizat lt.-col. N. Dragomir, la solicitarea generalului Ion Antonescu⁸³. Astfel, negustorilor urma să li se interzică „să aibă mai mult decât ceea ce au avut pentru consum pe aceeași perioadă, în anul trecut și, dacă vedem o disproporție între ceea ce este acum și ceea ce a fost anul trecut, luăm măsuri, în felul acesta intervenim la timp și împiedicăm să se facă stocuri, este un fel de blocare, în care toată lumea declară ceea ce are”⁸⁴. Declarația urma să se facă la nivel național⁸⁵, pentru stocurile mari, iar pentru cele

⁷⁵ **Loc.cit.**

⁷⁶ **Loc.cit.**

⁷⁷ **Loc.cit.**

⁷⁸ **Loc.cit.**

⁷⁹ Cf. **loc.cit.**

⁸⁰ **Loc.cit.**

⁸¹ **Loc.cit.**, p. 179-180.

⁸² **Loc.cit.**, p. 180.

⁸³ Cf. **loc.cit.**

⁸⁴ **Loc. cit.**

⁸⁵ Pentru alte detalii, în acest sens, a se vedea **loc.cit.**

mici, urma să fie dat un „preaviz, celor care le au depozitate și să le verificăm prin investigații”⁸⁶. Generalul Ion Antonescu a cerut identificarea „depozitelor mari, ascunse la negustori și la acaparatori jidani”⁸⁷, prin intermediul „investigațiilor Siguranței și Poliției”⁸⁸. Pentru depozitele mici, ale unor persoane particulare, generalul a fost ferm, precizând că „la particulari, nu dau voie – nici la evrei, să se facă investigații”⁸⁹ (dispoziția era în contradicție evidentă cu ceea ce ordonase anterior – *n.a.*). Ion Antonescu a explicat că „doar atunci când vom ajunge în situația ca depozitele, descoperite la negustorii mari, la angroșiștii jidani și la străinii din România, când, după ce vom scoate la iveală toate aceste stocuri, ascunse pe toată suprafața țării, vom constata că ele nu sunt suficiente pentru a face față nevoilor Neamului, atunci vom trece la măsuri mai strașnice”⁹⁰.

A urmat o analiză, făcută tot de ministrul Coordonării și Statului Major Economic, cu privire la situația producerii și desfacerii pâinii, unde au fost depistate „abuzuri”⁹¹ și, în consecință, „s-au aplicat amenzi foarte mari”⁹². Pentru eficientizarea controlului, lt.-col. N. Dragomir solicita ca „Mișcarea Legionară să facă acest control, este un control foarte apropiat de interesele populației și ar fi și în avantajul Mișcării”⁹³. Generalul Antonescu era informat despre „chestiunea făinii făcute de morile de la țară, care nu pot fi controlate dacă pun sau nu proporția necesară”⁹⁴. Se știa, la nivelul Consiliului de Cabinet, că „jidanii din Moldova au în stăpânirea lor morile așa-zise țărănești, care au fost protejate de demagogi, dar în realitate nu sunt mori țărănești, ci jidovești. Doar câțiva sunt proprietari români. Jidanii câștigă și la făină cu morile acestea țărănești. Felul în care lucrează ele nu corespunde cu măsurile luate... (de Ministerul Coordonării și Statului Major Economic – *n.a.*)”⁹⁵. Morile țărănești urmau să fie controlate și „făina să se facă numai la morile care vor fi clasate...; la aceste mori țărănești trebuie să facem un control, cu legionarii”⁹⁶.

Guvernanții erau decizi să rezolve problema morilor țărănești și admiteau că, dacă unele măsuri s-ar dovedi inefficiente, „le schimbăm până vom ajunge să avem măsurile cele mai bune, până vom aduce țara acolo unde trebuie să fie”⁹⁷. Generalul Antonescu fusese informat cu privire la situația orzului, din nordul Bucovinei și al Moldovei, zone în care producția se anunța mare⁹⁸. Iată de ce în Consiliul de Cabinet

⁸⁶ **Loc.cit.**

⁸⁷ **Loc.cit.**

⁸⁸ **Loc.cit.**

⁸⁹ **Loc.cit.**

⁹⁰ **Loc.cit.**, p. 181.

⁹¹ **Loc.cit.**

⁹² **Loc.cit.**

⁹³ **Loc.cit.**, p. 182.

⁹⁴ **Loc.cit.**

⁹⁵ **Loc.cit.**

⁹⁶ **Loc.cit.**

⁹⁷ Pentru alte detalii, privind punctual de vedere exprimat de generalul Ion Antonescu, cu privire la problemele morilor țărănești, a se vedea **loc.cit.**, p. 183.

⁹⁸ Cf. **loc.cit.**

s-a stabilit fixarea prețului la orz „mai devreme”⁹⁹. Această măsură era luată cu intenția de a proteja producătorii din cele două regiuni menționate, care „destul au suferit...”, ca să nu-i mai lăsăm să li se acapareze produsele, cu prețuri mici, de jidani... Am informațiile mele (generalul I. Antonescu – *n.a.*) că se urmărește și aici să se facă depozitari, dvs. urmăriți unde se duc cantitățile acestea, lasați-i pe jidani să cumpere și vedeți unde depozitează. Aceasta trebuie s-o facă Siguranța, să vadă de unde se acaparează, cine acaparează, cu ce preț și unde duce”¹⁰⁰.

Un alt motiv de îngrijorare îl constituia faptul că populația se precipita să-și facă aprovizionarea cu lemne, „plătindu-le scump acum”¹⁰¹. Se menționa, de generalul Antonescu, că exista „o propagandă, care spune că nu vor fi lemne, urmărind, în felul acesta, să mărească cererea, la o ofertă scăzută, deci să crească prețul, ofertă puțină, cu preț mare”¹⁰². Populația trebuia informată că guvernul era capabil să asigure necesarul de lemne pentru iarnă, iar „oamenii să nu se mai grăbească să cumpere, li se vor vinde (lemne – *n.a.*) la cel mai redus preț posibil”¹⁰³. Antonescu a precizat că trebuiau împiedicați oamenii „să cumpere lemne, azi, cu 22.000 lei vagonul, pentru că aceasta înlesnește specula, îmbogățind pe toți jidanii. Noi muncim ca niște robi și ei profită. Totdeuna s-a întâmplat așa cu Nația aceasta, am robit la străini, pentru că suntem dezorganizați, pentru că n-a existat armonie între elementele de conducere, pentru că nu s-a lucrat în acord și în unire, permițând astfel să se strecoare între noi toate liftele străine, care ne-au speculat și au stors Nația aceasta. După cum păduchii o storc noaptea, tot așa ziua o storc păduchii aceștia jidănești, cu două picioare, trebuie să luăm măsuri să vindecăm aceasta odată”¹⁰⁴. Ministrul Agriculturii, inginerul N. Mareș, a dat asigurări că „lemne sunt, sosesc neconținut”¹⁰⁵, iar populația nu trebuia să se preteze la „jocul”¹⁰⁶ speculanților, „să aibă răbdare, să nu se repeadă să cumpere scump”¹⁰⁷. Generalul Antonescu a solicitat miniștrilor să dea un semnal de alarmă cumpărătorilor, „ca să nu se mai precipite să-și ia lemne acum, pentru că le vor cumpăra mult mai ieftin decât se așteaptă; negustorii profită de lipsa de vagoane și de lemne din trecut și vând lemnele la un preț extraordinar, prețul însă nu este acesta, este mult mai ieftin”¹⁰⁸. După consultări, cu prof. Pompiliu Nicolau, ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor și lt.-col. Nicolae Dragomir, ministrul Coordonării și al Statului Major Economic, generalul Antonescu a decis că „trebuie anunțată populația că până la 1 decembrie va sosi în București toată cantitatea de lemne necesară, deci nimeni să nu se mai precipite să

⁹⁹ **Loc.cit.**

¹⁰⁰ **Loc.cit.**

¹⁰¹ **Loc.cit.**, p. 184.

¹⁰² **Loc.cit.**

¹⁰³ **Loc.cit.**

¹⁰⁴ **Loc.cit.**

¹⁰⁵ **Loc.cit.**

¹⁰⁶ **Loc.cit.**

¹⁰⁷ **Loc.cit.**

¹⁰⁸ **Loc.cit.**

cumpere lemne la prețul de astăzi, fiindcă este preț de speculă și înlesnește specula intermediarilor”¹⁰⁹.

În toate localitățile, „unde se simte nevoia”¹¹⁰, au fost asigurate stocurile necesare de sodă și var, dar era deficitară aprovizionarea cu oțet¹¹¹. Erau două soluții, propuse de lt.-col. N. Dragomir, pentru completarea stocurilor: prima să se facă oțetul din vin de hibridi, „care este mai scump”¹¹², iar a doua să se producă oțet din lemn, acesta fiind „mai ieftin”¹¹³. Antonescu a contestat vehement propunerea a doua, pentru că „dacă oțetul făcut din lemn este nesănătos, cu toate că este mai ieftin, nu admit să se facă din lemn, pentru că otrăvesc Nația. În primul rând, trebuie respectată Nația, trebuie respectată și punga, dar și sănătatea națiunii, acesta este principiul pe care trebuie să-l admitem noi în conducerea Statului nostru și..., de aceea trebuie să dispară toate otrăvurile din viața Statului român”¹¹⁴. Lt.-col. Dragomir a explicat că, deoarece vinurile nobile „nu erau destule, ca să facem și oțet, după regulile igienice și economice, anul acesta vom permite să se facă oțet din vin de hibridi, măsura aceasta fiind provizorie”¹¹⁵.

În timp ce V. Dimitriuc, subsecretarul de stat de la Petrol și Exploatare Miniere observa că era vorba de o „încurajare a culturii hibridilor”¹¹⁶, chiar dacă măsura era provizorie, pe timp de un an, generalul Antonescu a replicat că, de fapt, „este tocmai o descurajare, pentru că vinul din hibridi, în loc să-l dăm în consumație sub formă de vin, îl facem oțet; în loc să se mai îmbete cu el țăranul și să-și trimită copiii beți la școală, vinul acesta este luat și făcut oțet”¹¹⁷.

A urmat, pe ordinea de zi a Consiliului de Cabinet, analizarea unor „contracte oneroase, aparent, sau suspectate ca oneroase, pentru care Consiliul de Administrație al C.F.R. a hotărât să oprească orice plată”¹¹⁸. Directorul C.F.R. avertizase însă că, aplicarea unei asemenea măsuri „ar putea duce la sistarea unor lucrări, ceea ce ar fi dăunător bunului mers al C.F.R.”¹¹⁹.

Intervenția Directorului General al C.F.R. nu corespundea cu ceea ce hotărâse guvernul, adică să se „blocheze numai 20% din contracte”¹²⁰. Generalul Antonescu a cerut o reevaluare a contractelor, pentru că, dacă plana amenințarea „sistării lucrărilor”¹²¹, atunci trebuia să se cunoască despre ce fel de lucrări era vorba și care

¹⁰⁹ **Loc.cit.**, p. 185.

¹¹⁰ **Loc.cit.**

¹¹¹ **Loc.cit.**

¹¹² **Loc.cit.**

¹¹³ **Loc.cit.**

¹¹⁴ **Loc.cit.**

¹¹⁵ **Loc.cit.**

¹¹⁶ **Loc.cit.**

¹¹⁷ **Loc.cit.**, p. 185-186.

¹¹⁸ **Loc.cit.**, p. 186.

¹¹⁹ **Loc.cit.**

¹²⁰ **Loc.cit.**

¹²¹ **Loc.cit.**

era impactul sistării¹²². Hotărârea guvernului urma să fie modificată, dacă era cazul, după ce Directorul General ar fi prezentat un tabel cu lucrările contractate, cu un ansamblu de măsuri propuse, pe a cărui bază guvernul urma să ia decizii¹²³.

În ceea ce privea plata contractelor încheiate, „presupuse oneroase”¹²⁴, Antonescu a atras atenția că „nu se poate face distincția pentru societățile anonime; sunt o serie întreagă de generali care figurează în aceste societăți și, din această cauză, nu putem lua măsuri eficiente împotriva lor... Rămâne să apreciați dacă nu există incompatibilitate între oamenii care au servit oștirea, între misiunea lor acolo și misiunea, extrem de gingașă, pe care o au în aceste societăți, am dat și un comunicat pe chestia aceasta”¹²⁵.

Ministrul de Finanțe, G. Cretzianu a precizat că nu era vorba „de generali, ci de acei care au fost în guvern”¹²⁶. Antonescu a considerat că foștii membri ai unor guverne anterioare „se încadrează în cadrul penal, acum trebuie să-i încadrăm în cadrul moral pe aceia care se duc și girează cu galoanele lor afacerile care sunt menite să speculeze sudoarea, munca și sănătatea românilor”¹²⁷. Mai în glumă, mai în serios, Antonescu propunea să dea guvernul un comunicat, în care „să-i roage pe acești domni, care au intrat în consiliile de administrație ale societăților cu capital străin și care, cu numele lor și fosta lor situație acoperă continuarea unor afaceri care sunt veroase și în detrimentul Țării Românești, să abandoneze această situație și să nu aștepte să venim noi cu măsuri; trebuie pusă însă toată chestiunea într-o formă stilată”¹²⁸.

A urmat prezentarea „creditului țărănesc”¹²⁹, despre care Lt.-col. N. Dragomir afirma că „l-am pus la punct, sunt de părere că dobânda de 5%, pentru care stăruie Banca Națională, dobânda aceasta pentru creditul acordat țăranilor să fie mai scăzută, să se reducă la 3-3,5%”¹³⁰.

O „altă chestiune importantă”¹³¹, discutată în Consiliul de Cabinet, a fost „aceea a amânării ratelor de conversiune”¹³², deoarece guvernul primea „în acest sens telegrame din toată țara”¹³³, executările fiind parțial stopate, în contextul în care Banca Națională acceptase amânarea plății ratelor „la sfârșitul conversiunii”¹³⁴. Lt.-col. N. Dragomir a informat despre un acord de „pășuirea ratelor în curs din 1940,

¹²² Cf. loc.cit.

¹²³ Cf. loc.cit.

¹²⁴ Loc.cit.

¹²⁵ Loc.cit.

¹²⁶ Loc.cit.

¹²⁷ Loc.cit., p. 187.

¹²⁸ Loc.cit.

¹²⁹ Loc.cit.

¹³⁰ Loc.cit.

¹³¹ Loc.cit., p. 188.

¹³² Loc.cit.

¹³³ Loc.cit.

¹³⁴ Loc.cit.

considerând că a fost greu, s-au făcut concentrări, a fost un an deficitar, agricol”¹³⁵. Banca Națională intenționa să acorde păsuire, automat, doar „deținătorilor sub 10 ha de pământ... După spiritul legii, pentru debitorii mai mari de 10 ha, ca să beneficieze de păsuire, trebuie ca jumătate din producție trebuie să fie pierdută prin caz fortuit (care – *n.a.*) trebuie stabilit, (prin – *n.a.*) cercetări, expertize etc.”¹³⁶.

S-a analizat o propunere, făcută de Corneliu Georgescu, subsecretarul de Stat pentru Colonizare și Populația Evacuată. Georgescu a pornit de la prevederea legală conform căreia, potrivit legii conversiunii, erau două categorii de debitori; prima o reprezentau proprietarii care dețineau până la 10 ha, care intrau „de drept în conversiune”¹³⁷, cu „un regim al lor”¹³⁸. A doua categorie o formau „proprietarii de peste 10 ha...”, cu un alt regim”¹³⁹. Ultimii erau în „majoritatea lor intrați de drept în conversiune, fără nicio formalitate... Dacă este vorba să se dea drept la o categorie, să se dea tot primei categorii de agricultori, aceluia care beneficiază de plin drept, prin lege, ceilalți pot beneficia de un moratoriu”¹⁴⁰. În finalul dezbaterii, s-a redactat un decret-lege pentru „prorogarea termenelor de plată ale ratelor datorate de debitorii rurali la 15 mai și 15 noiembrie 1940, în baza Legii lichidării datoriilor agricole și urbane...”¹⁴¹. În conformitate cu art. I, „ratele scadente la 15 mai și 15 noiembrie 1940 (pentru debitorii din prima categorie – *n.a.*) se amânau de drept și fără dobândă la 15 noiembrie 1951 și la 15 mai 1952”¹⁴². Pentru ceilalți debitori agricoli, aceștia, conform art. II, „vor putea, în caz de executare, să ceară judecății amânarea ratelor datorate la 15 mai și 15 noiembrie 1940, la aceleași termene ca acelea prevăzute în articolul precedent, dacă dovedesc că au suferit o distrugere de cel puțin jumătate din recolta anului agricol în curs, prin cauze fortuite”¹⁴³. Miniștrii de la Finanțe, Agricultură și Domenii și Justiție răspundeau de „aducerea la îndeplinire a decretului-lege de față”¹⁴⁴.

Lt.-col. N. Dragomir a adus în discuție problema Cooperăției, motivându-și intervenția prin faptul că era „neviabilă forma”¹⁴⁵ și anunța sosirea unui expert german, care urmărea „să organizeze Oficiul Central de Cumpărare”¹⁴⁶. Se urmărea o restructurare a conducerii și a sistemului prin „constituirea unor rețele pe teren”¹⁴⁷, alcătuite din „serioase și solide unități de Cooperăție”¹⁴⁸. În conducerea Cooperăției

¹³⁵ **Loc.cit.**

¹³⁶ **Loc.cit.**, p. 189.

¹³⁷ **Loc.cit.**

¹³⁸ **Loc.cit.**

¹³⁹ **Loc.cit.**

¹⁴⁰ **Loc.cit.**, p. 190.

¹⁴¹ **Loc.cit.**, p. 191.

¹⁴² **Loc.cit.**, p. 192.

¹⁴³ **Loc.cit.**

¹⁴⁴ **Loc.cit.**

¹⁴⁵ **Loc.cit.**

¹⁴⁶ **Loc.cit.**

¹⁴⁷ **Loc.cit.**

¹⁴⁸ **Loc.cit.**

„vom introduce elemente legionare, pe cât posibil mai multe”¹⁴⁹, la recomandarea lui Horia Sima¹⁵⁰. Antonescu a cerut ministrului Coordonării și Statului Major Economic să „nu uite nici pe naționaliștii domnului Cuza, care s-au înregimentat la noi; sunt elemente foarte bune, care trebuie folosite, pentru că, altfel, se transformă în nuclee opoziționiste, care cresc mereu, pe când așa îi aducem și pe dânșii în mișcarea naționalistă, ... să nu se facă nuclee de naționaliști care să facă opoziție tot naționaliștilor”¹⁵¹.

Una dintre preocupările importante era și problema tarifelor pe C.F.R., lt.-col. N. Dragomir făcând propunerea „să se adopte un tarif mai redus pentru regiunile înfometate”¹⁵². Generalul Antonescu a admis că problema „trebuie pusă în studiu și rezolvată”¹⁵³, solicitând să nu se omită „să se facă un tarif mai redus și pentru aprovizionarea Capitalei și a centrelor mari”¹⁵⁴.

G. Cretzianu, ministrul de Finanțe, a solicitat să se discute „chestiunea delegației germane, care este aici pentru a trata repatrierea nemților din Bucovina de Sud și din Dobrogea”¹⁵⁵. În cadrul unor întrevederi, la Ministerul de Interne, „nemții au adoptat o atitudine foarte energică și cer ca, până sâmbătă dimineața (ședința de Consiliu se desfășura într-o vineri – *n.a.*) să fie tranșată toată chestiunea”. Ministrul de Finanțe aprecia că înțelegerea „pe care vor s-o facă cu noi are câteva articole care ne vor duce la cheltuieli enorme, iar, pe de altă parte, nu putem tranșa chestiunea până sâmbătă”¹⁵⁶. Partea germană prezentase un proiect de convenție, „prin care solicita statului român să plătească toate bunurile lăsate de nemți, în valoare de 5 miliarde de lei, fiind vorba de bunurile nemților din Bucovina de Sud și din Dobrogea”¹⁵⁷. Ministrul de Finanțe a sugerat să se plătească părții germane doar „bunurile agricole, (pe care – *n.a.*) statul să le preia pe un termen foarte lung în plată, pentru ca, între timp, să le vândă sau să colonizeze pe acei care vin din Cadrilater sau din Ardeal; dar ca să scoatem 5 miliarde de lei, nu se poate”¹⁵⁸. Generalul Antonescu a cerut să i se facă o notă detaliată despre această situație, afirmând că el „avea o înțelegere verbală cu nemții, ..., după care nimic nu se face sub presiune la noi... Noi nu ne lășăm intimidați, am tranșat principiile, foarte politicoși ne ținem de ele, nu trebuie să ne certăm cu ei. Eu nu pot rezolva, până mâine, o asemenea problemă. Nu suntem ocupați, nici ei n-au intenția să ne ocupe, nici să ne umilească, nici să ne distrugă. Sunt lucruri care se petrec din cauza excesului de zel al celor mici”¹⁵⁹.

¹⁴⁹ **Loc.cit.**

¹⁵⁰ Cf. **loc.cit.**, p. 193.

¹⁵¹ **Loc.cit.**

¹⁵² **Loc.cit.**, p. 194.

¹⁵³ **Loc.cit.**

¹⁵⁴ **Loc.cit.**

¹⁵⁵ **Loc.cit.**

¹⁵⁶ **Loc.cit.**

¹⁵⁷ **Loc.cit.**, p. 195.

¹⁵⁸ **Loc.cit.**

¹⁵⁹ **Loc.cit.**

Consiliul de Cabinet a fost atenționat, de către Corneliu Georgescu, subsecretarul de stat de la Colonizare și Populația Evacuată că „în două zile se vor inventaria toate bunurile jidovești, cu mici excepții... Numai în județul Putna s-au găsit 400 de ha de vie, cu tot inventarul și cu tot utilajul necesar, așa că exploatarea urmează să fie continuată”¹⁶⁰. Se punea problema expropriării pădurilor, fabricilor de spirt, morilor țărănești, deoarece „jidanii le vând sau fac contracte de cumpărare pe ani de zile înainte”¹⁶¹. În cazul pădurilor, proprietarii evrei „au băgat țărani, ca să taie ceea ce vor ei”¹⁶², situație care impunea intervenția „prin Ministerul de Interne, prin Jandarmerie, ..., pentru oprirea acestor abuzuri”¹⁶³. În chestiunea pădurilor, subsecretarul de stat Corneliu Georgescu a propus „ca pădurile jidovești să nu poată fi vândute decât cu exercitarea dreptului de preemțiune din partea Ministerului Agriculturii”¹⁶⁴. Cazul fabricilor de spirt a fost analizat în funcție de fabricile agricole și cele industriale, producătoare de spirt¹⁶⁵. Cele agricole erau „accesorii ale moșiei, ..., care prelucrează produsele agricole proprii”¹⁶⁶, celelalte „cumpărau produsele agricole de la cei care le fac și le industrializau”¹⁶⁷. Subsecretarul de stat Georgescu a subliniat că, în cazul fabricilor de spirt „principalul este terenul, pământul, producția agricolă și... cred că ar trebui interpretată Legea de expropriere a bunurilor jidovești în sensul că sunt bunuri agricole și fabricile agricole de spirt, ..., pentru că (altfel – *n.a.*) sunt o sumă de moșii jidovești care scapă de expropriere tocmai prin faptul că au o fabrică de spirt acolo”¹⁶⁸. Exproprierea urma să fie în două etape, prima de preluare, cealaltă de „punere în folosință”¹⁶⁹, pe baza unor dosare speciale, pe zone și localități¹⁷⁰. Generalul Antonescu preciza că „după ce am făcut dosarele acestea, avem alături alte dosare, cu oamenii pe care îi putem întrebuița, ..., punem pe fiecare la locul lui”¹⁷¹, la început sub formă de „plasare provizorie”¹⁷², urmată de „împroprietărire”¹⁷³. Despre scopul acestui procedeu, Antonescu considera că „cel mai bine ar fi să plaseze, în raport cu întinderea, un număr de familii care să se ocupe și care să lucreze pământul în obște și statul face, deocamdată, contracte cu ele, iar ele execută ceea ce le spune statul, nu împărțim pământurile...”¹⁷⁴.

¹⁶⁰ **Loc.cit.**, p. 196.

¹⁶¹ **Loc.cit.**

¹⁶² **Loc.cit.**

¹⁶³ **Loc.cit.**

¹⁶⁴ **Loc.cit.**, p. 197.

¹⁶⁵ Cf. **loc.cit.**, p. 198.

¹⁶⁶ **Loc.cit.**

¹⁶⁷ **Loc.cit.**

¹⁶⁸ **Loc.cit.**

¹⁶⁹ **Loc.cit.**, p. 199.

¹⁷⁰ Cf. **loc.cit.**

¹⁷¹ **Loc.cit.**

¹⁷² **Loc.cit.**

¹⁷³ **Loc.cit.**

¹⁷⁴ **Loc.cit.**

Consiliul de Cabinet a continuat cu încercarea de a soluționa problema românilor din Timoc¹⁷⁵. Subsecretarul de stat pentru Colonizare și Populația Evacuată a insistat asupra faptului că, în conformitate cu prevederile „tratatului cu bulgarii, schimbul de populație este facultativ, în 12 luni, până la 14 septembrie 1941; s-a luat această măsură pentru că românilor din Bulgaria, ca să poată veni aici, le trebuie un anumit timp, iar statului român îi trebuie propagandă să-i determine să vină aici”¹⁷⁶. Pentru „fiecare român care vine din Bulgaria, noi putem expedia peste graniță un bulgar, ..., statul român are libertatea de a-și alege bulgarul pe care îl expediază, prin urmare aici rămân bunurile bulgarilor expediați; bunurile bulgarilor sunt mai mari și ar acoperi nevoile românilor aduși din Timoc”¹⁷⁷. Antonescu a dat detalii despre această situație, pentru că el știa că „bulgarii sunt contra lucrului acestuia, pentru că știu că populația românească din Timoc este mai săracă decât populația bulgară din Vechiul Regat; de aceea ei fac presiuni asupra românilor din Bulgaria, îi terorizează, ca să nu mai ceară să vină, conform tratatului, în Țara Românească”¹⁷⁸. Generalul, chiar cu o zi înainte de Consiliu, într-o discuție cu ministrul Bulgariei, în România, declarase că acceptă „să nu se forțeze mâna nimănui, ca să vină, dar vă rog și pe dv. să nu terorizați populația română de acolo (Timoc – n.a.) ca să nu vină aici”¹⁷⁹. Pentru moment, se aprecia că „etapa principală era evacuarea bulgarilor din Dobrogea și plasarea românilor evacuați din Cadrilater”¹⁸⁰. Erau 74.000 de bulgari în Tulcea și Constanța¹⁸¹, dar, la finalizarea Tratatului româno-bulgar, de la Craiova, „bulgarii au admis numai o cifră de 56.000”¹⁸². Vina pentru o asemenea discrepantă aparținea, după părerea generalului Antonescu, fostului ministru de Externe, Mihail Manoilescu¹⁸³. Acesta, la Craiova, „se pare că a luat un angajament verbal, spunând că cifra nu va depăși 56.000 de oameni, pe baza aceasta s-au așezat bulgarii;... pentru că bulgarii discută pe promisiunea domnului Manoilescu, eu spun să rezolvăm această problemă”¹⁸⁴. Rezolvarea se anunța dificilă, Antonescu era conștient de existența „unui punct mort, cu bulgarii.... Care este punctul mort? Între diferența de cifre de 70.000, câți sunt în realitate, cu 56.000, cât s-a angajat dl. Manoilescu, este tot conflictul. Bulgarii nu vor să iasă din acest punct mort, consecința este că nu se rezolvă problema și rămânem, cu alte cuvinte, cu toți refugiații din Cadrilater pe spinarea țaranului român din Ialomița, care stau acolo ca lăcustele și constituie o problemă socială, vom vedea...”¹⁸⁵.

O altă situație, legată de solocitarea guvernului grec cu privire la exportul de

¹⁷⁵ Cf. **loc.cit.**, p. 201.

¹⁷⁶ **Loc.cit.**, p. 199.

¹⁷⁷ **Loc.cit.**

¹⁷⁸ **Loc.cit.**

¹⁷⁹ **Loc.cit.**, p. 201.

¹⁸⁰ **Loc.cit.**, p. 202.

¹⁸¹ Cf. **loc.cit.**

¹⁸² **Loc.cit.**

¹⁸³ Cf. **loc.cit.**

¹⁸⁴ **Loc.cit.**

¹⁸⁵ **Loc.cit.**

petrol din România¹⁸⁶, a urmat pe ordinea de zi. Se solicita, pentru anul în curs, de către partea elenă, să i se dea „petrol cât va avea nevoie să-și acopere nevoile interne”¹⁸⁷, în condițiile în care grecii „aveau la dispoziție (în acel moment- *n.a.*) numai piața românească”¹⁸⁸. Generalul Antonescu a decis „să dăm petrolul cerut, dar să se organizeze controlul ca, de la Constanța până la ei, să nu se oprească petrolul în drum; ei să plătească agenții puși de noi pe vapoarele care transportă petrolul până la Pireu; în porturile grecești să se organizeze un serviciu de supraveghere, tot al nostru, plătit de greci, pentru ca să nu-l ducă în altă parte, ci să ajungă în Grecia”¹⁸⁹.

Problemele privind educația națională¹⁹⁰, adică propunerea de a fi scoase școlile profesionale, din subordinea Ministerului Educației, micșorarea numărului de licee teoretice, care pregăteau doar „elemente care să aspire la slujbe”¹⁹¹, „când nouă ne trebuie executanți”¹⁹², au fost amânate, chiar dacă Antonescu considera că „problema învățământului era foarte serioasă”¹⁹³. La 15 noiembrie, generalul Antonescu programase un Consiliu de Miniștri, cu ocazia împlinirii a două luni de guvernare, „fiindcă la 15 septembrie am format guvernul definitiv”¹⁹⁴. La acel Consiliu, „fiecare ministru va arăta ce a aplicat din ce s-a decis..., ce a trebuit să execute și ce s-a executat, în raport cu directivele mari ale statului (date de Antonescu – *n.a.*) și instrucțiunile primite”¹⁹⁵.

Pompiliu Nicolau, ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, a informat că i se adusese la cunoștință că „stațiile ungurești de la frontieră refuză repatrierea ungarilor care pleacă de aici; la Curtici, un tren de 27 de vagoane... nu poate pleca;... la Petroșani, la fel, erau unguri care voiau să plece în Ungaria, dar nu-i lăseau ungurii lor”¹⁹⁶. Ministrul de Externe, M. Sturdza a completat, oferind detalii potrivit cărora „consulatele german și italian au anchetat această situație, starea acelor refugiați, unguri – pe de-o parte, români – pe de alta”¹⁹⁷. Antonescu l-a admonestat, cerând „să afirme ceea ce este sigur, nu ce i s-a spus”¹⁹⁸. Trebuia să se constate, de către agenții consulari germani și italieni, că persoanele respective voiau să plece „de bunăvoie, nu goniți de statul român, ..., prin contradicție cu ceea ce fac ungurii cu românii noștri, care sunt goniți și jefuiți”¹⁹⁹.

¹⁸⁶ Cf. **loc.cit.**

¹⁸⁷ **Loc.cit.**, p. 203.

¹⁸⁸ **Loc.cit.**

¹⁸⁹ **Loc.cit.**

¹⁹⁰ Pentru detalii, a se vedea **loc.cit.**

¹⁹¹ **Loc.cit.**, p. 204.

¹⁹² **Loc.cit.**

¹⁹³ **Loc.cit.**

¹⁹⁴ **Loc.cit.**, p. 205.

¹⁹⁵ **Loc.cit.**

¹⁹⁶ **Loc.cit.**, p. 207.

¹⁹⁷ **Loc.cit.**

¹⁹⁸ **Loc.cit.**

¹⁹⁹ **Loc.cit.**, p. 208.

Ministrul de Interne a fost atenționat „să vadă ce se petrece la Reșița și la Iași, pentru că la Reșița se dau afară mulți oameni, iar la Iași legionarii terorizează pe jidanii de acolo; trebuie întărit, (în opinia lui Antonescu – *n.a.*) serviciul de Poliție, (iar – *n.a.*) cine se dedă la asemenea acte, trebuie arestat și judecat”²⁰⁰.

Generalul a mai cerut, în altă ordine de idei, „ca, în orice avion unguresc care mai trece frontiera, să se tragă în el și să fie atacat cu aviația de vânătoare; dispoziție: la Brașov să avem aviație de vânătoare și orice avion care trece să fie dat jos imediat; trebuie și artileriei antiaeriene să i se dea același ordin...”²⁰¹.

Antonescu le-a solicitat, miniștrilor, discreție, „să nu mai dea la gazete chestiuni care privesc statul”²⁰², fără să-l consulte, pentru că anumite chestiuni, care ar reflecta că România s-ar afla sub „ocupație germană”²⁰³, ar produce iritarea Marii Britanii, caz în care „ne putem găsi cu aviația engleză, care să bombardeze regiunile de petrol; nu publicați nimic până în ziua când voi avea anumiți pioni puși la locul lor... Am comandat anumite pompe pentru stingerea incendiilor care s-ar produce în regiunea Ploiești; astăzi, dacă s-ar produce, nu le pot stinge. Trebuie soluționată problema apărării antiaeriene, trebuie să sosească aviația germană, pentru că atunci când vor sosi trupele germane, împreună cu aviația germană, să facem față aviației britanice”²⁰⁴.

*

* *

Agenda guvernamentală din prima decadă a lunii octombrie 1940 reflectă faptul că guvernul României se confrunta cu numeroase probleme interne, cărora le căuta soluții. Prioritare erau, în acest sens, problemele economice, în special transferul de proprietate, „românizarea” capitalului, combaterea speculei, asigurarea funcționării echilibrate a ramurilor economice, aprovizionarea armatei și a populației. Acest set de probleme era agravat de dificultăți externe, generate de atitudini extremiste ale statelor vecine, la care se adăuga teama că vasalitatea, evidentă, față de Germania, putea fi percepută ca o ocupație militară, nazistă, a României și ar fi expus statul român unor bombardamente ale aviației britanice, mai mult ca sigur în zona Văii Prahovei, pe moment imposibil de contracarat.

²⁰⁰ **Loc.cit.**

²⁰¹ **Loc.cit.**, p. 209.

²⁰² **Loc.cit.**, p. 210.

²⁰³ **Loc.cit.**

²⁰⁴ **Loc.cit.**